

Erradicar la pobresa extrema

Erradicar la pobr

La Declaració del Mil·lenni, que subscribiren l'any 2000 els 189 països integrants de les Nacions Unides, els comprometé a complir vuit objectius relacionats amb l'avanç en el desenvolupament i la reducció de la pobresa per a l'any 2015. A l'Objectiu 1 s'obligava a reduir a la meitat el percentatge de persones amb ingressos inferiors a un dòlar diari i el de persones que pateixen fam. Kofi Annan, secretari general de l'ONU, declarava que fam i pobresa estan íntimament lligades, perquè: "La fam perpetua la pobresa en impedir que les persones desenvolupin les seves potencialitats i contribueixin al progrés de les seves societats".

Però, com s'estableix o es mesura la pobresa? El Banc Mundial fixa la pobresa extrema sobre la base de l'ingrés d'un dòlar al dia, i la pobresa moderada en dos dòlars al dia. El Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) disposa d'un dels indicadors més complets, ja que contempla les causes de la pobresa. L'índex de pobresa humana (IPH) es calcula a partir de tres variables: l'esperança de vida, l'analfabetisme adult i el percentatge de persones sense

La Declaración del Milenio, que suscribieron en 2000 los 189 países integrantes de las Naciones Unidas, les comprometió a cumplir ocho objetivos relacionados con el avance en el desarrollo y la reducción de la pobreza para el año 2015. En el Objetivo 1 se obligaban a reducir a la mitad el porcentaje de personas con ingresos inferiores a un dólar diario y el de personas que padecen hambre. Kofi Annan, secretario general de la ONU, declaraba que hambre y pobreza están íntimamente ligados, pues: "El hambre perpetua la pobreza al impedir que las personas desarrollen sus potencialidades y contribuyan al progreso de sus sociedades".

Pero, ¿cómo se establece o se mide la pobreza? El Banco Mundial fija la pobreza extrema sobre la base del ingreso de un dólar al día, y la pobreza moderada en dos dólares al día. El Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) cuenta con uno de los indicadores más completos, pues contempla las causas de la pobreza. El índice de pobreza humana (IPH) se calcula a partir de tres variables: la esperanza de vida, el analfabetismo adulto y el porcentaje de personas sin

i la fam eza extrema y el hambre

accés a serveis de salut i aigua potable, i de nens de menys de cinc anys amb pes insuficient.

A l'Àsia Meridional i Oriental se situa la major concentració de pobresa d'ingressos, fet lògic si tenim en compte que és l'àrea més poblada de la Terra. A les regions de l'Àsia Meridional i de l'Àfrica Subsahariana corresponen la major part dels 800 milions de persones que pateixen fam: a l'Índia, 233 milions de persones ingereixen menys de 2.000 calories/dia (quantitat per sota del límit mínim alimentari), a l'Àfrica Subsahariana, 183 milions. A grans trets, el repte a l'Índia és millorar la distribució de les reserves d'aliments per tal que arribin a tots els llocs de la seva geografia, mentre que a Àfrica és indispensable augmentar la productivitat agrícola. El PNUD, principal agència de cooperació en el desenvolupament de l'ONU, advoca a favor d'una revolució doblement verda, que incrementi la productivitat i millori la sostenibilitat.

Mark Malloch Brown, màxim responsable del PNUD, declarà recentment que les claus per reduir a la meitat la pobresa extrema el 2015 són: a escala mundial, els països desenvolupats han de cooperar en fer desaparèixer les barre-

acceso a servicios de salud y agua potable, y de niños menores de cinco años con peso insuficiente.

En Asia Meridional y Oriental se sitúa la mayor concentración de pobreza de ingresos, algo lógico si tenemos en cuenta que es el área más poblada de la Tierra. A las regiones de Asia Meridional y África Subsahariana corresponden la mayor parte de los 800 millones de personas que padecen hambre: en la India, 233 millones de personas ingieren menos de 2.000 calorías/día (cantidad por debajo del límite mínimo alimenticio), en África Subsahariana, 183 millones. A grandes líneas, el reto en la India es mejorar la distribución de las reservas de alimentos para que lleguen a todos los lugares de su geografía, mientras que en África es indispensable aumentar la productividad agrícola. El PNUD, principal agencia de cooperación al desarrollo de la ONU, aboga por una revolución doblemente verde, que incremente la productividad y mejore la sostenibilidad.

Mark Malloch Brown, máximo responsable del PNUD, declaró recientemente que las claves para reducir a la mitad la pobreza extrema en 2015 son: a escala mundial, los países desarrollados deben cooperar en hacer desaparecer las

res en el comerç, reforçar l'alleugeriment del deute dels països molt endeutats i augmentar l'abast de l'ajuda al desenvolupament; a escala nacional, un govern transparent que atengui amb eficàcia les necessitats dels pobres; i a escala local, aplicar eficaçment programes d'atenció sanitària, escolarització, de protecció de l'entorn i d'igualtat de gènere.

Malgrat això, a pesar dels avanços de molts dels països emergents, si es mantenen les tendències, no s'assoliran la major part dels objectius el 2015 i a l'Àfrica Subsahariana no es reduirà la pobresa a la meitat fins a l'any 2147.

Per això, alguns països de l'Àfrica Subsahariana han elaborat els Documents d'Estratègia de Reducció de la Pobresa (DERP), on es plantegen polítiques i programes socials, estructurals i macroeconòmics per fomentar el creixement, reduir la pobresa i avançar en àrees d'educació i salut. Malloch Brown confia que aquests documents faran de la cimera del 2005 un encontre diferent dels anteriors, que ha d'estimular el Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Mundial a adoptar les reformes necessàries per assolir els objectius. A més, per primera vegada, hi haurà vertaders plans d'acció, fixats des dels mateixos països, que

barreras al comerç, reforzar el alivio de la deuda de los países muy endeudados y aumentar el alcance de la ayuda al desarrollo; a escala nacional, un gobierno transparente que atienda con eficacia las necesidades de los pobres; y a escala local, aplicar eficazmente programas de atención sanitaria, escolarización, de protección del entorno y de igualdad de género.

Sin embargo, pese a los avances de muchos de los países emergentes, de mantenerse las tendencias, no se alcanzarán la mayor parte de los objetivos en 2015 y en África Subsahariana no se reducirá la pobreza a la mitad hasta el año 2147.

Por ello, algunos países de África Subsahariana han elaborado los Documentos de Estrategia de Reducción de la Pobreza (DERP), donde se plantean políticas y programas sociales, estructurales y macroeconómicos para fomentar el crecimiento, reducir la pobreza y avanzar en áreas de educación y salud. Malloch Brown confía en que estos documentos harán de la cumbre de 2005 un encuentro diferente de los anteriores, que debe estimular al Fondo Monetario Internacional (FMI) y al Banco Mundial a adoptar las reformas necesarias para alcanzar los objetivos. Además, por primera vez, habrá verdaderos planes de

Washington i Brussel·les retallaran un 20% els subsidis agrícoles.

Aquesta és la principal mesura de l'acord firmat a contra rellotge, l'1 d'agost passat al si de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), i que comportarà una reactivació del comerç mundial i, el que és més important, majors oportunitats als països en desenvolupament.

També el Fons Monetari Internacional (FMI) ha emprès un suau tomb en matèria social en accelerar el perdó del deute als països més pobres. El recent viatge de Rodrigo Rato, director gerent de l'FMI, a Àfrica és un signe que indica que les coses poden començar a canviar al si de la institució.

Washington y Bruselas recortarán un 20% los subsidios agrícolas.

Ésta es la principal medida del acuerdo firmado a contrarreloj, el pasado 1 de agosto en el seno de la Organización Mundial del Comercio (OMC), y que traerá consigo una reactivación del comercio mundial y, lo que es más importante, mayores oportunidades a los países en desarrollo.

También el Fondo Monetario Internacional (FMI) ha emprendido un suave giro en materia social acelerando el perdón de la deuda a los países más pobres. El reciente viaje de Rodrigo Rato, director gerente del FMI, a África es un signo de que las cosas pueden empezar a cambiar en el seno de la institución.

disposaran d'ajuda pressupostària.

Pot ser que llavors sigui el moment en què el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial s'apliquen els correctius que Oxfam Internacional i Càritas els llançaren durant la commemoració del seu 60 aniversari: "No és el moment de celebracions. S'ha de revisar a fons el treball de l'FMI per

transformar profundament el seu paper en el desenvolupament i l'orientació de les seves activitats". Perquè, segons aquestes dues organitzacions, les principals preocupacions de l'FMI, l'estabilitat econòmica i la reducció de la dependència de l'ajuda externa, van en detriment dels interessos dels més pobres. Oxfam, a més, es mostra crítica amb els DERP i assenyalava que la societat civil, els parlaments dels països en qüestió i les ONGD han estat consultats però no han participat en l'elaboració d'aquests documents que, en molts de casos, han estat monopolitzats pels ministeris de finances d'aquests països, sobre la base dels plans preparats prèviament per l'FMI.

De tota manera, s'hauria de reconèixer que els defensors de la idea de creixement econòmic i desenvolupament estan íntimament lligats tenen, en part, raó. És indubtable que la reducció de la pobresa està molt relacionada amb el creixement econòmic (la creació d'ocupació i la millora en sistemes de salut i educació). Però cal distingir entre el creixement de tipus inclouent, que beneficia la gran majoria, i el de tipus exclouent, que deixa fora la població pobre d'un país o zones del món en desenvolupament, com ha demostrat l'economia neoliberal que ha imperat durant

acció, fijados desde los propios países, que contarán con ayuda presupuestaria.

Puede que entonces sea el momento de que el Fondo Monetario Internacional y el Banco Mundial se apliquen los correctivos que Oxfam Internacional y Càritas les lanzaron durante la conmemoración de su 60 aniversario: "No es el momento de celebraciones. Hay que revisar a fondo

el trabajo del FMI para transformar profundamente su papel en el desarrollo y la orientación de sus actividades". Porque, según estas dos organizaciones, las principales preocupaciones del FMI, la estabilidad económica y la reducción de la dependencia de la ayuda externa, van en detrimento de los intereses de los más pobres. Oxfam, además, se muestra crítica con los DERP y señala que la sociedad civil, los parlamentos de los países en cuestión y las ONGD han sido consultados pero no han participado en la elaboración de estos documentos que, en muchos casos, han sido monopolizados por los ministerios de finanzas de esos países, sobre la base de los planes preparados previamente por el FMI.

De todos modos, habría que reconocer que los defensores de la idea de que crecimiento económico y desarrollo están íntimamente ligados tienen buena parte de razón. Es indudable que la reducción de la pobreza está muy relacionada con el crecimiento económico (la creación de empleo y la mejora en sistemas de salud y educación). Pero hay que distinguir entre el crecimiento de tipo incluyente, que beneficia a mayorías, y el de tipo excluyente, que deja fuera a la población pobre de un país o a zonas del mundo en desarrollo, como ha demostrado la economía neoliberal que ha imperado duran-

El PNUD proposa sis polítiques per ajudar els països de prioritat màxima o alta a escapar de les trampes de la pobresa:

-Invertir generosament en educació bàsica i salut (i considerar l'equitat de gènere), revertirà en un creixement econòmic sostingut.

-Augmentar la productivitat dels petits agricultors en entorns desfavorables (el 70% de les persones més pobres del món viuen en zones rurals i depenen de l'agricultura).

-Millorar la infraestructura bàsica (ports, carreteres, energia) per reduir el cost a l'hora de fer negocis i vèncer les barreres geogràfiques.

-Dur a terme una política de desenvolupament industrial, que ajudi la diversificació de l'economia, fomenti les activitats emprenedores i elimini les dependències de productes bàsics, tot prestant una atenció especial a la petita i mitjana empresa.

-Fomentar la governabilitat democràtica i els drets humans.

-Garantir la sostenibilitat del medi ambient i una gestió urbanística sensata perquè les millores siguin duradores.

I, per acabar, són imprescindibles importants injeccions de recursos per tal que aquests països puguin assolir nivells bàsics de desenvolupament humà.

El PNUD propone seis políticas para ayudar a los países de prioridad máxima o alta a escapar de las trampas de la pobreza:

-Invertir generosamente en educación básica y salud (considerando la equidad de género), revertirá en un crecimiento económico sostenido.

-Aumentar la productividad de los pequeños agricultores en entornos desfavorables (el 70% de las personas más pobres del mundo viven en zonas rurales y dependen de la agricultura).

-Mejorar la infraestructura básica (puertos, carreteras, energía) para reducir el costo de hacer negocios y vencer las barreras geográficas.

-Llevar a cabo una política de desarrollo industrial, que ayude a la diversificación de la economía, fomente las actividades emprenedoras y elimine las dependencias de productos básicos, prestando especial atención a la pequeña y mediana empresa.

-Fomentar la gobernabilidad democrática y los derechos humanos.

-Garantizar la sostenibilidad del medio ambiente y una gestión urbanística sensata para que las mejoras sean duraderas.

Y, por último, son imprescindibles importantes inyecciones de recursos para que estos países puedan alcanzar niveles básicos de desarrollo humano.

La Direcció General de Cooperació (DGC) del Govern balear dedica tots els seus esforços a la lluita contra la pobresa i a la millora de les condicions de vida de la població dels països en desenvolupament. Per això, el conjunt d'accions de la DGC van encaminades a la consecució de l'Objectiu 1 de la Declaració del Mil·lenni: sia des de la línia de subvencions als projectes de cooperació, sia des de les campanyes de sensibilització, la finalitat última de les quals és l'eradicació de la pobresa als països del Sud.

Tenint en compte els acords internacionals de reducció de la pobresa i desenvolupament dels pobles, la DGC es proposa eradicar la pobresa en el món millorant les condicions de vida d'aquestes poblacions amb accions de caràcter social, econòmic i tècnic.

Però no es tracta només de transmetre recursos econòmics als països emergents, sinó de fer partícips i protagonistes els ciutadans de les Illes Balears. Perquè, la sensibilització de la societat balear serà la garantia d'una societat solidària i amb coneixement de causa sobre la vertadera situació d'aquells països.

La Dirección General de Cooperación (DGC) del Govern balear dedica todos sus esfuerzos a la lucha contra la pobreza y a la mejora de las condiciones de vida de la población de los países en desarrollo. Por ello, el conjunto de acciones de la DGC están encaminadas a la consecución del Objetivo 1 de la Declaración del Milenio: sea desde la línea de subvenciones a los proyectos de cooperación, sea desde las campañas de sensibilización, cuyo fin último es la erradicación de la pobreza en los países del Sur.

En consonancia con los acuerdos internacionales de reducción de la pobreza y desarrollo de los pueblos, la DGC se propone erradicar la pobreza en el mundo mejorando las condiciones de vida de esas poblaciones con acciones de carácter social, económico y técnico.

Pero no se trata sólo de transmitir recursos económicos a los países emergentes, sino de hacer partícipes y protagonistas a los ciudadanos de las Illes Balears. Porque, la sensibilización de la sociedad balear será la garantía de una sociedad solidaria y con conocimiento de causa sobre la verdadera situación de aquellos países.

els últims 20 anys. La combinació ideal per a la reducció de la pobresa és el creixement amb equitat, assenyalen els experts en cooperació internacional, Manuel Iglesia-Caruncho, Pilar Jaime i Melba Castillo a la seva obra *Acabar con la pobreza* (Ed. Fundació IPADE, 2003).

Durant els últims anys, el sistema del microcrèdit s'ha revelat com una bona eina per lluitar contra la pobresa extrema. A Bangla Desh, anualment, el 5% dels clients de microcrèdits, amb ingressos inferiors a un dòlar diari, surten de la pobresa. Això no obstant, el suport al microcrèdit no abunda de moment en els programes de les organitzacions internacionals i multilaterals, encara que sí que ho fa en els projectes de nombroses ONGD i recentment en les ajudes oficials dels governs.

En passar pel Fòrum de Barcelona, Marina Pontí, subdirectora de la Campanya per als Objectius del Mil·lenni, reconeixia que, mentre que els països en desenvolupament han començat a actuar, segons les exigències de l'ONU, els països rics encara no han fet cap passa en aquest sentit. Precisament, aquesta campanya cerca la participació de moviments socials i sindicats per pressionar els governs perquè compleixin amb els seus compromisos.

La Plataforma 2015, a Espanya, l'ONGD internacional Alianza contra la Fam, especialitzada en la lluita contra la fam i la pobresa rural, i NetAid, que mobilitza ciutadans de països desenvolupats per tal que eradicar la pobresa extrema sigui una prioritat mundial, són algunes de les moltes organitzacions que han sorgit per contribuir al fet que els Objectius del Mil·lenni arribin a concretar-se en el termini previst.

te los últimos 20 años. La combinación ideal para la reducción de la pobreza es el crecimiento con equidad, apuntan los expertos en cooperación internacional, Manuel Iglesia-Caruncho, Pilar Jaime y Melba Castillo en su obra *Acabar con la pobreza* (Ed. Fundación IPADE, 2003).

En los últimos años, el sistema del microcrédito se ha revelado como una buena herramienta para luchar contra la pobreza extrema. En Bangladesh, anualmente, el 5% de los clientes de microcréditos, con ingresos inferiores a un dólar diario, salen de la pobreza. Sin embargo, el apoyo al microcrédito no abunda por el momento en los programas de las organizaciones internacionales y multilaterales, aunque sí en los proyectos de numerosas ONGD y recientemente en las ayudas oficiales de los gobiernos.

A su paso por el Fórum de Barcelona, Marina Pontí, subdirectora de la Campaña para los Objetivos del Milenio, reconocía que, mientras los países en desarrollo han comenzado a actuar, según las exigencias de la ONU, los países ricos todavía no han dado ningún paso en este sentido. Precisamente, esta campaña busca la participación de movimientos sociales y sindicatos para presionar a los gobiernos a que cumplan con sus compromisos.

La Plataforma 2015, en España, la ONGD internacional Alianza contra el Hambre, especializada en la lucha contra el hambre y la pobreza rural, y NetAid, que moviliza a ciudadanos de países desarrollados para que erradicar la pobreza extrema sea una prioridad mundial, son algunas de las muchas organizaciones que han surgido para contribuir a que los Objetivos del Milenio lleguen a concretarse en el plazo previsto.

